

Номи лоиҳа
«Таърихи халқи тоҷик.
Бостоншиносии Тоҷикистон
(аз асри санг то охири асри миёна)»

- **Рақами қайди давлатии лоиҳа:**
РБ0121ТJ1212
- **Мухлати иҷрои лоиҳа:** солҳои 2021– 2025 (2022 – 2023)
- **Роҳбари лоиҳа:** н.и.т. Сайфуллоев Н. Н. мудирӣ шуъбаи бостоншиносӣ.

Рўйхати кормандони шуъба:

- **Яқубов Ю. - академики АМИТ, сарходими илмӣ**
- **Сайфуллоев Н.Н. - н.и.т. мудири шуъба;**
- **Хучагелдиев Т. - н.и.т. ходими пешбари илмӣ;**
- **Филимонова Т.Г. - н.и.т. ходими пешбари илмӣ;**
- **Каримова Г.Р. - н.и.т. ходими пешбари илмӣ;**
- **Қаландарова О. - ходими илмӣ;**
- **Шарипов А. - корманди хурди илмӣ;**
- **Ашурмадов И. - ходими хурди илмӣ;**
- **Шоинбеков Ф.Н. - ходими илмӣ;**

Мудирӣ шуъбаи археология н.и.т. Сайфуллоев Н. Н.

- Қамъоварии мавод барои бахши аввали ҷилди китоби “Таърихи халқи тоҷик”
- Навиштани таърихи сиёсии шоҳаншоҳии Ҳахоманишиҳо 2.ҷ.ч. давоми сол
- Навиштани маводҳо аз сарчашмаҳои таърихӣ. Таҳияи маводҳо барои ҷилди 3 Боби 1. 2.ҷ.ч. (дар давоми сол)
- *Ҳамагӣ 2.ҷ.ч. (ҳоло 32 саҳ. Маводи илмӣ аз ҷоп баровада шуд).*

Мақолаҳои чопшуда

Сайнаков С. П., Сайфуллоев Н.Н.

**МАҚОМИ ИМПЕРИЯИ ҲАХОМАНИШИҲО ДАР
МУНОСИБАТҲОИ БАЙНАЛҲАЛҚИИ ДУНИЁИ ҚАДИМ**

Ҳамза Камол, Нуриддин Сайфуллоев

**НИЗОМИ ДАВЛАТДОРӢ, ВАЗЪИ ИҚТИМОИЮ
ИҚТИСОДИИ ШОҲАНШОҲИИ ҲАХОМАНИШӢ**

Журнали Мероси Ниёгон

- Иҷро шуд 2ҷ.ҷ.

Якубов Ю.

Сарходими илмии шуъбаи бостоншиносии Институти таърих, бостоншиносӣ
ва мардумшиносии ба номи А.Дониши АМИТ академик Ю.Якубов

- Мувофиқи нақшаи корӣ навиштани зербобҳои боби III-уми Ҷ.2 Ориёихо. 4.2. Эногенези ориёихо. Ҷамъовари ва навиштани зербобҳо:
  - БОБИ III
  - Шохони Каёни
  - 1. Кай Кубод –Кай Ковус, Кай Афросиёб, Кай Сиёвуш, Кай Хусрав, Кай Лухросп, Кай Гуштасп, Кай Исфандиёр, Кай Хумой (Чехрзода),
  - 2. ЭТНОГЕНЕЗИ Ориёихо.1Пайдоиши номи ориёихо 5 ҷ.4 чоп шуда иҷро карда шудааст

Отчет ведущего научного сотрудника Т.Г.Филимоновой за 2023 года

- Истории Таджикского народа. Раздел Верхний Палеолит (35-12 тыс. лет), мезолит и эпипалеолит (Асри санги миёна). Неолит Средней Азии (6-5 тыс. до н.э) 9,5 ч.ч и чирошуда аз чоп бароварда шудааст. Доир ба лоиха 3 макола аз чоп шудааст.
- 1. Результаты нового изучения антропологических материалов Центральной Азии со стоянок Туткаул и Кайлю. Совместно с С.В. Шнайдер, Н.Я. Березина, С. Алишеркызы, А.П. Бужилова, К. Пост. - Журнал
- 2. Результаты повторного изучения неолитических материалов со стоянки Ак-Таньга (Северный Таджикистан). Совместно с Шнайдер С.В., Каспаров А.К., Марковский Г.И., Баранова С.В., Чернонос А.А., Коваль В.В., Федорченко А.Ю. – Проблемы каменного века Средней и Центральной Азии. – Новосибирск. – 15 стр
- 3 Palaeogenomics Upper Palaeolithic to Neolithic European hunter gatherers». Журнал «Nature»,-природа Vol. 615, 2 March 2023 – P.117-140. / Cosimo Posth, He Yu, Ayshin Ghalichi, Jacek Kabaciński, Tatiana Filimonova, Svetlana Shnaider и др.

Каримова Г.К. номзади илмҳои таърих , ходими пешбари илмӣ
Мавзӯ: Таърихи халқи тоҷик.
Бостоншиносии Тоҷикистон (аз асри санг то охири асри миёна)

- **Боби VI. Энеолит - давраи пайдоиши филизҳо (4 ҷ.ч.)**
- **6.4. Энеолити аввали Осиёи Марказӣ; (0,5 ҷ.ч.)**
- **6.5. Ёдгориҳои энеолити миёна; (0,6 ҷ.ч.)**
- **6.6. Охири энеолити Осиёи Марказӣ; (0,6 ҷ.ч.)**
- **6.7. Асосҳои иқтисодии қабилҳои энеолит; (0,5 ҷ.ч.)**
- **6.8. Хусусиятҳои металлургияи мис дар энеолити Осиёи Марказӣ; (0,5 ҷ.ч.)**
- **6.9. Муҳимтарин марказҳои пайдоиши металлургияи ранга; (1, 5 ҷ.ч.)**
- **8,2 ҷ.ч аз иҷро шуда аз чоп бароварда шудааст.**

Дар доираи лоиҳа дар соли 2023 мақолаҳои зерин чоп шудааст:

- 1. Курбанов Ш.Ф., Каримова Г.Р., Аминов Ф.Ш., Пулотов А.Г. Археологические работы в Саразме в 2018 г. // АРТ. Душанбе: ООО «Шохин - С», 2023 Вып 43. С.41-54
- 2. Каримова Г.Р. Юбиляр, представитель школы академика Н.Н. Негматова – Рахимов Набиджон Турдиалиевич // АРТ. Душанбе: ООО «Шохин - С», 2023 Вып 43. С.333-336
- 3. Сорайя Эликай Дехно – Галина Каримова. Семиотика печатей бронзового века Юго-Восточного Ирана и сравнительное исследование с ареалом культур Центральной Азии // News of Pars Archaeological Studies.- 1403 (2023). – Issue 28. 73 p.

Хучагелдиев Т. У – ходими калони илмии Шуъбаи бостоншиносӣ ИТБМ

Ҷилди I (аҳди санг–энеолит)

Зермавзӯ: «Палеолит»

Иҷрошуда дар соли 2023

Мавзӯ: Бостоншиносии Тоҷикистон (аз асри санг то охирҳои асри миёна).

Ҷилди I. «Асри санг»

Зермавзӯ (фасл): “Палеолити поёни ва миёна”

- 5 ҷ.ҷ иҷро шуда аз ҷоп бароварда шудааст.
- Доир ба лоиҳа 12 мақола ҷоп шудааст

- **Таҳияи маводҳо** дар доираи қисми 1.5-и лоиҳа: “Марҳилаи сеюми маданияти Қаратоғ” - 0,5 ҷ.ч.
- Дар ин бахш масъалаҳои мавҷудияти ёдгориҳои асри санги марбут ба марҳилаи дуюми маданияти Қаратоғ дар палеолити поёни Тоҷикистон, ки аз ҷиҳати хронологӣ давраи 600-300 ҳазор сол пешро дар бар мегиранд, баррасӣ шудаанд.

Дар доираи лоиҳа дар соли 2021 мақолаҳои зерин чоп шудааст:

- Lakhuti-IV – a New Early Palaeolithic Site in the Obi-Mazar Valley (Southern Tajikistan) / Anoin A.A., Rybalko A.G., Khudjageldiev T.U., Sosin P.M., Kurbanov R. // Problems of Archaeology, Ethnography, Anthropology of Siberia and Neighboring Territories. –. – doi.org/10.17746/2658-6193.2021.27.0029-0037
- Анойкин А.А., Рыбалко А.Г., Худжагелдиев Т.У., Сосин П.М., Курбанов Р.Н. Лахути IV – новая стоянка раннего палеолита в долине реки Оби-Мазар (Южный Таджикистан) // Проблемы археологии, этнографии, антропологии Сибири и сопредельных территорий. – Новосибирск: Изд-во ИАЭТ СО РАН, 2021. – Т. XXVII. – С. 29–37.

Дар доираи лоиҳа дар соли 2022 мақолаҳо зерин чоп шудааст:

- Худжагелдиев Т.У. Реконструкция технологии первичного расщепления методом ремонта на мустьерской стоянке Худжи // Муаррих=Историк. – 2022. - №1(29). – С. 114-120.
- Худжагелдиев Т.У. Разведочные работы в Муминабадском районе в 2017 г. // АРТ. – Душанбе:, 2022. – Вып. XLII. – С. 63-103.
- Хучагелдиев Т. Муминобод: маҷмааи зеризаминии мазҳабии ибтидоии асрҳои миёна // Мероси ниёгон=Наследие предков. – 2022. - №24. – С. 69-73.

Дар доираи лоиҳа дар соли 2023 мақолаҳо зерин чоп шудааст:

- Lakhuti-IV – a New Site of the Loess Paleolithic in the Tajikistan / Anoikin A.A., Rybalko A.G., Khudjageldiev T.U., Sosin P.M., Kurbanov R.N. // Archaeology, Ethnology and Anthropology of Eurasia. – 2023. – №2.
- Lakhuti-IV – A new site of the early Palaeolithic in Central Asia (Tajikistan) / Anoikin A., Sosin P., Rybalko A. et al. / Archaeological Research in Asia. Vol. 35. <https://doi.org/10.1016/j.ara.2023.100466>
- Худжагелдиев Т.У. Новые палеолитические местонахождения в верховьях Зарафшона (Айнинский район) // Муаррих=Историк. – 2023. - №1(33). – С. 152-160.
- Худжагелдиев Т.У. Международный научный семинар (г.Роскилле, 2022 г.) // Муаррих=Историк. – 2023. - №1(33). – С. 161-165.
- Худжагелдиев Т.У., Кунитаке С. Раскопки мустьерской стоянки Худжи в 2019 г. // Археологические работы в Таджикистане. – Вып. XLIII. – Душанбе: ООО «Шохин-С», 2023. – С. 13-40.
- Лахути-IV – новая стоянка лёссового палеолита в Таджикистане / Анойкин А.А., Рыбалко А.Г., Худжагелдиев Т.У., Сосин П.М., Шарипов А.Ф., Курбанов Р.Н. // Археология, этнография и антропология Евразии. – Т. 51, № 2. – Новосибирск, 2023. – С. 3–13.
- Худжагелдиев Т.У., Анойкин А.А., Сосин П.М., Караев А.Ч., Мещерякова О.А., Курбанов Р.Н. Исследования среднепалеолитического комплекса стоянки Хонако-III (Южный Таджикистан) в 2023 году // Проблемы археологии, этнографии, антропологии Сибири и сопредельных территорий. - Новосибирск: Изд-во ИАЭТ СО РАН, 2023. – Т. XXIX.

3.8. Иштирок дар намоишҳо, конфронсҳо, машваратҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ ва байналхалқӣ

- Семинари байналмиллалӣ ш. Душанбе, 25 майи с. 2023
- 1. Маърузаи Т.У. Хучагелдиев (якҷоя бо Р.Н. Қурбонов): “Новые результаты исследований лёссового палеолита Центральной Азии и лёссово-почвенных серий Ховалингского лёссового плато” (Натиҷаҳои нави таҳқиқоти палеолити зардхокии Осиёи Марказӣ ва силсилаи лёсс-хокии платои лёсси Ховалинг)

Экспедитсияҳо

- Аз 1 то 31 майи с. 2023 экспедитсияи байналмиллалии бостоншиносӣ дар ёдгориҳои асри сангии Лоҳутӣ ва Хонако дар ноҳияи Ховалинг гузаронида шудааст (сардор Т.У.Хучагелдиев).
- Таҳқиқотҳои бостоншиносӣ дар ёдгориҳои Лоҳутӣ ва Хонако якҷоя бо олимони Донишгоҳи техники Дания, Институти чуғрофӣ ва Институти бостоншиносӣ ва мардумшиносии Академияи илмҳои Россия гузаронида шуданд. Дар экспедитсия низ аввалин бор олимони Донишгоҳи ш. Нанкин (Хитой) иштирок кардаанд. Дар бошишгоҳи Хонако-III чанд адад осори сангӣ ёфта шудааст, ки синну соли онҳо мувофиқи усулҳои геологӣ 180-240 ҳазор (қабати 2-юм) ва 71-127 ҳазор (қабати 1-ум) ташкил мекунад. Дар қабатҳои 4,5,6 бошишгоҳи палеолитии Лоҳути-IV тақрибан 700 артефактҳои сангӣ дарёфт шудаанд, ки 0,4-0,6 млн. сол синну сол доранд. Аз хандакҳои ҷустуҷӯӣ намунаҳои хок барои таҳқиқотҳои геологӣ ва хокшиносӣ гирифта шудаанд.

Қаландарова О.И.

Ҳисоботи ходими хурди илмии шуъбаи бостоншиносӣ

- Мавзӯ: Таърихи халқи тоҷик. Бостоншиносии Тоҷикистон (аз асри санг то охири асри миёна)
- Ҷилди II **Мавзӯ**: «Давраи Кушонӣ»
- Зермавзӯ: «Духовная культура»
- «Символика ювелирных украшений кушанского периода» (1 п.л.)
- Доир ба лоиха 3 макола чоп шудааст 3 ҷ.ҷ иҷро шуда аз чоп бароварда шудааст.

Дар доираи лоиҳа се мақола ба чоп расидааст:

- Статъя: «Золотые украшения Бактрии-Тохаристана (диадемы и серьги)» // Муаррих №3. 2023г.
- Статъя: «Символ руки на ювелирных украшениях Бактрии-Тохаристана и Согда». // Муаррих №4. 2023г.
- Статъя: «К вопросу о золотой серьге амфоровидной формы с городища Тахти-Сангин» // Сборник. «Тахти-Сангин как пример синтеза цивилизаций востока и запада» Посвященный 2500- летию городища Тахти-Сангина. – Душанбе. – Дониш. 2023.

Иштирок дар конфросҳои байналмиллали ва симпозиумҳо

- **Участие в международном симпозиуме: Октябрь 4-5 2023г. «Тахти-Сангин как пример синтеза цивилизаций востока и запада» Посвященный 2500- летию городища Тахти-Сангина. Душанбе.**

Шарипов А

Ҳисоботи ходими хурди илмии шуъбаи бостоншиносӣ

- Мавзӯ: Таърихи халқи тоҷик. Бостоншиносии Тоҷикистон (аз асри санг то охири асри миёна)
- Мавзӯи кори илмӣ: “Камени век среднего течения реки Вахш”
- Дар асоси нақшаи инфироди корҳои иҷрошуда;
- Ҷамоварии маъод барои бахши аввали ҷилди китоби “Таърихи халқи тоҷик”
- Мавзӯ: «Мезолит» ҷануби Тоҷикистон.с 2021
- Маъодҳо оид ба мавзӯ дар ҳаҷми 40 саҳифа тибқи нақшаи инфироди ҷамовари гардида аст ва ба ҳайати комиссияи тафтишоти пешниҳод карда мешавад.
- Мавзӯ: «Мезолит» ҷануби Тоҷикистон.С 2022
- Маъодҳо оид ба мавзӯ дар ҳаҷми 0,5ҷҷ, тибқи нақшаи инфироди ҷамовари гардида аст ва ба ҳайати комиссияи тафтишоти пешниҳод карда мешавад

Шоинбеков Ф.Н.

Ходими илмии шуъбаи бостоншиносии Институди таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А.Дониши АМИТ (соли 2023)

- Дар доираи лоҳиа:
- Номи мавзуи шуъба:
- Таърихи халқи тоҷик. Бостоншиносии Тоҷикистон (аз асри санг то охири асри миёна)
- Мавзӯи Кушонӣ.
- **Зермавзӯ: Ёдгориҳои Кушонӣ дар Тоҷикистон.**
- **Иҷрогарданд:**
- Маданияти модии замони Кушонӣ – 1 ҷ.ҷ. (Шоинбеков Ф.Н.)
- Шахрҳои замони Кушонӣ (Чимкӯрган, Сайёд) омодаи ҷоп.
- **Иштирок дар экспедицияҳои бостоншиносӣ:**
- 1. Экспедицияи бостоншиносии Карон. (июл-август 2023).
- Экспедицияи археологии Помир (Мурғаб). (Июн 2023)

Доир ба лоиҳа дар солҳои 2022-2023 мақолаҳои зерин чоп шудааст.

- Монография:
- Шоинбеков Ф.Н. Шаҳраки кушони Сайёд. (китоби 3). Душанбе. 2022. 120 с.
- Шоинбеков Ф.Н. Аҳамияти таърихии қалъаҳои Вахон (дар мисоли Ямчун ва Қаҳқаҳа). Ахбори осорхонаи миллии Тоҷикистон. 6. Душанбе, 2022.
- Якубов Ю, Шоинбеков Ф.Н., Ходжаев М.П. Астрологическая комната (красный зал) в городише Корона.
- Шоинбеков Ф.Н., Каримдодов М.З. Кулолгарӣ дар замони Кушониён.
- Шоинбеков Ф.Н., Каримдодов М.З. Заргарӣ дар замони Кушониён
- 9 ҷ.ҷ. Иҷро шудааст.
-